

5. K Mikkonen. Theories of metamorphosis: from metatrophe to textual revision, – Style, 1996, pp. 43–48.
6. Eskelinen H. Il ruolo dell'ekphrasis e della similitudine ekphrastica nelle descrizioni muliebri del *Piacere di Gabriele D'Annunzio*/Atti dell'VIII Congresso degli italianisti scandinavi, Aarhus-Sandbjerg, 21–23 giugno 2007, pp. 76–85.
7. Mitchell, W.J.T. *Picture Theory*, Chicago – London, The University of Chicago Press 1994, pp. 33–48
8. Farnetti, Monica. Teorie e forme dell'ecfrasi nella letteratura italiana dalle origini al Seicento Saggio bibliografico, in *Ecfrasi*, 2004, pp. 573–600.
9. Hollander, John, *The Poetics of Ekphrasis*, «Word & Image», 4, 1, 1988, pp. 209–219.
10. Webb R. *Ekphrasis Ancient and Modern: The Invention of a Genre*. Word & Image. 1999. 15 (1). P. 7–18.
11. Heffernan, J., *Museum of Words. The Poetry of Ekphrasis from Homer to Ashbery*, Chicago, Chicago UP, 1993, p. 340.
12. Krieger, M., “*Ekphrasis and the Still Movement of Poetry, or Laokoön Revisited*”, in F. P. W. McDowell, a cura, *The Poet as Critic*, Evanston, Northwestern UP, 1967, pp. 3–26.
13. Entre clarté et illusion : l'enargeia au XVIIe siècle. Florence Dumora-Mabille, *Littératures classiques Année 1996*. pp. 75–94 станом на 20 травня 2023 р.).
14. D'Annunzio, Gabriele, *Prose di romanzi*, I, a cura di A. Andreoli, Milano, Mondadori, 1988 (I Meridiani).
15. Eskelinen H. Il ruolo dell'ekphrasis e della similitudine ekphrastica nelle descrizioni muliebri del *Piacere di Gabriele D'Annunzio*/Atti dell'VIII Congresso degli italianisti scandinavi, Aarhus-Sandbjerg, 21–23 giugno 2007, pp. 164–175.
16. Lotman Jurij M. 1987. *Semiotics and culture in the second half of the twentieth century. [Proceedings of the first symposium "Semiotics in Theory and Practice", 2–3 Oct. 1986, Bergen (Norway): pp. 9–11.*
17. Italo Calvino, *Il castello dei destini incrociati*, Mondadori, 1994, p. 128.
18. G. Contini, Carlo Emilio Gadda, o del pastiche, in «*Solaria*», X, 1, 1934. – P. 151–57.
19. Raimondi E. *Barocco moderno*. Roberto Longhi e Carlo Emilio Gadda. Milano: Mondadori, 2003, P. 260.
20. M. Lipparini, *Le metafore del vero. Percezione e deformazione figurativa in Carlo Emilio Gadda*, Pacini, Pisa 1995, p. 89.
21. Gregori M. *Il metodo di Roberto Longhi. L'Arte di scrivere sull'arte. Roberto Longhi nella cultura del nostro tempo* / a cura di G. Previtali. Roma: Editori Riuniti, 1982. P. 126–141.
22. Gadda C.E. *Opere* / ed. da Dante Isella. In 5 vol. Vol. 2. *Romanzi e racconti*. Milano: Garzanti, 1988. P. 290.
23. Longhi R. *Breve ma veridica storia della pittura italiana*. Firenze: Sansoni, 1980, p. 171.
24. Morra E., Portesine C., Fabrizio Serra Editore, 2021, p. 292.

УДК 811.112.2'34'37:82-92

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.24>

ДОСЛІДЖЕННЯ ФОНОСЕМАНТИЗМУ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

STUDY OF PHONOSEMANTICISM OF PUBLICISTIC TEXTS OF THE GERMAN LANGUAGE

Редьква А.М.,

orcid.org/0000-0001-5375-6395

аспірант кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

Статтю присвячено дослідженню фоносемантизму публіцистичних текстів німецької мови, зв'язку між звучанням і значенням початкових фонемних сполучень (фонестем) в німецькій мові. Свідомість мовців відображає об'єктивно існуючі закономірності в звуковій системі мови. Практика наукового пошуку свідчить, що фонестемами здатні бути тим компонентом лексичної одиниці, який, володіючи певним експресивним зарядом, формує відповідну стилістичну маркованість тексту. Нагромадження у тексті лексики з мажорною (позитивною) або мінорною (негативною) фонестемною лексикою сприяє продукуванню у слухача певної світоглядної ідеї.

Матеріалом для дослідження обрано промови політиків Німеччини (Ангели Меркель і Йоахіма Гаука) та Австрії (Александра ван дер Беллена і Гайнца Фішера). Для дослідження здійснено вибірку промов політичних діячів на різноманітну тематику з таких основних тем: «війна», «економіка», «культура», «політика». Також було висунуто

припущення, що вживання фонестемної лексики у політичних промовах буде відрізнятися від вживання фонестемної лексики у текстах на нейтральну тематику. Для того, щоб змогти порівняти промови німецькомовних політиків та статті на нейтральну тематику, було опрацьовано 50 статей із журналів та газет, таких як «Spiegel», «Die Zeit», «der Freitag» та інших. Усі статті стосуються нейтральних тем, наприклад «література», «кіно», «театр», «спорт», та «біографії людей». Для кожної тематичної групи було підраховано загальну кількість слововжитку та визначено фонестемну лексику. Виявлена фонестемна лексика спочатку оброблялася для кожної промови окремо, а потім відповідно до теми, до якої належить промова. Під час дослідження виявлено асоціативно-символічні значення досліджуваних фонестем, встановлено, використання яких фонестем характерне для промов певної тематичної групи німецькомовних політиків.

Ключові слова: фоносемантика, фоносемантизм, фонестема, фонестемна лексика, емоційно-конотативне сприйняття.

The article is devoted to the study of phonosemanticism of publicistic texts of the German language, the connection between the sound and the meaning of the initial phonemic combinations (phonesthemes) in the German language. The consciousness of the speakers reflects the objectively existing regularities in the sound system of the language. The practice of scientific research shows that phonesthemes are able to be that component of a lexical unit that, possessing a certain expressive charge, forms the appropriate stylistic marking of the text. Accumulation of vocabulary with major (positive) or minor (negative) phonesthemic vocabulary in the text contributes to the formation of a certain worldview in the listener.

The material of the research is speeches of German politicians (Angela Merkel and Joachim Gauck) and Austrian politicians (Alexander Van der Bellen and Heinz Fischer). For the research, a sample of 30 speeches of each politician, which embraced different topics, was conducted. The speeches bring up such subjects, which make an average citizen anxious, as "war", "economics", "culture" and "politics". It was also hypothesized that the use of phonesthemic vocabulary in political speeches will differ from the use of phonesthemic vocabulary in texts on neutral subjects. In order to be able to compare the speeches of German-speaking politicians and articles on neutral topics, we processed 50 articles from magazines and newspapers such as "Spiegel", "Die Zeit", "der Freitag" and others. All articles are about neutral topics, such as "literature", "cinema", "theatre", "sports", and "biographies of people". For each thematic group, the total amount of vocabulary was counted and the phonesthemic vocabulary was determined. The detected phonesthemic vocabulary was first processed for each speech separately, and then according to the topic to which the speech belongs. During the research, the associative and symbolic meanings of the studied phonesthemes were revealed, and it was determined which phonesthemes are used in the speeches of a certain thematic group of German-speaking politicians.

Key words: phonosemantics, phonosemanticism, phonestheme, phonesthemic vocabulary, emotional and connotative perception.

Постановка наукової проблеми та її значення. Мовленнєвий процес є невід'ємною частиною людського життя. З народження мовленнєва діяльність людини починається зі звуків. З часом ці звуки людина використовує для творення слів, а за допомогою слів здійснюється комунікативний процес між людьми.

Питання про зв'язок між звучанням та значенням слова було вперше поставлено ще філософами античних часів. Платон вважав, що люди вільні вибирати назву для речей, але їх вибір зовсім не випадковий, а залежить від особливостей речі, а також від особливостей звуків [3, с. 8].

Майже всі галузі науки так чи інакше досліджують звуки. Але найактивніше такими дослідженнями займається фоносемантика. У 20 ст. фоносемантика була визнана галуззю лінгвістики, а її ідеї дали поштовх для безлічі різних досліджень та експериментів у молодих галузях мовознавства. Предметом вивчення фоносемантики є звукообразна система мови, у якій аналізуються зв'язки між звуком і значенням лексичної одиниці, а найголовнішим завданням є встановлення асоціативно-символічних значень звуків конкретної мови. Також сюди належить вивчення відповідності між звуковою і змістовою сторонами тексту [1, с. 17]. Проте дотепер наука не завжди серйозно сприймає тему фоносеман-

тизму. Тому досі немає чіткої термінології, а на багато питань та проблем поки що не отримано відповіді. Саме тому ми вважаємо актуальним дослідження фоносемантизму, оскільки ця сфера є мало дослідженою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На даний момент проведено сотні експериментальних досліджень з фоносемантики. Здійснені психометричні вимірювання символічної значимості звуків багатьох мов. Це вагомий доказ того, що звуки конкретної мови несуть певну смислову інформативність. Проблема «звук-зміст» та асоціативно-символічне значення початкових фонемних сполучень – фонестем, привертала увагу багатьох вітчизняних (В.І. Кушнерик, В.В. Левицький, Н.Л. Львова, О.В. Найдеш та ін.) та зарубіжних (Л. Блумфілд, З. Ертель, Х. Марчанд, В. Мюс, С. Ульман, Б. Уорф, Е. Фенц, Дж. Фьорс, З. Харріс, Ф. Хаусхолдер, Е. Юнгер, та ін.) дослідників [2, с. 67]. Характерною рисою вивчення символічної значимості звуків мови є те, що все більша кількість досліджень проводиться з метою виявити суто психологічні кореляції між звучанням і значенням.

Формулювання цілей статті. Мета нашого дослідження полягає у доведенні існування символічного зв'язку фонестем з певними значеннями. Головним завданням є дослідження

фонестемної лексики німецької мови у публіцистичних текстах на матеріалі промов німецькомовних політиків Австрії та Німеччини, їх порівняння між собою та із матеріалом на нейтральну тематику.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У даній роботі досліджуються початкові фонемні сполучення слів (фонестеми типу [bl-], [br-], [dr-], [fl-], [fr-], [gl-], [gn-] ..., усього 29 одиниць) німецької мови, а матеріалом дослідження стали: 30 промов А. Меркель із загальною кількістю слововживань 51 075 слів (далі з.к.с.), 30 промов Й. Гаука із з.к.с. 50 651 слово, 30 промов А. ван дер Беллена із з.к.с. 50 894 слова та 30 промов Г. Фішера із з.к.с. 51 032 слова. У промовах А. Меркель було знайдено 2 956 одиниць фонестемної лексики (далі о.ф.л.), у Й. Гаука – 2 992 о.ф.л., у промовах А. ван дер Беллена – 2 979 о.ф.л., а в Г. Фішера – 2 961 о.ф.л. Промови були об'єднані такою тематикою: «війна», «культура», «політика» та «економіка». До кожної теми була виписана фонестемна лексика. Також було опрацьовано 50 публіцистичних текстів на нейтральну тематику із журналів та газет, таких як «Spiegel», «Die Zeit», «der Freitag» та інших. Усі статті стосуються нейтральних тем, наприклад «література», «кіно», «театр», «спорт», та «біографії людей». Загальна кількість слововживань текстів на нейтральну тематику становить 30 246 слів, в яких виявлено 1 532 одиниці фонестемної лексики. Узагальнені дані подано в таблиці 1.

Промови за своєю тематикою, ідеєю, впливом на слухача, були згруповані щодо їх емоційно-конотативного сприйняття за шкалою «оцінки». Вони були розділені на позитивні, негативні та нейтральні. Із 120 досліджуваних промов політиків до позитивних було зараховано 66, до нейтральних – 30, до негативних – 24. Найбільше промов із негативною конотацією виявилось у темах «війна» та «політика», де головним носієм негативного забарвлення є фонестема [kr-] у таких словах як *Krieg*, *Krise*. Промови із позитивною конотацією зосереджені у темах «культура» та «економіка» із домінуючими фонестемами пози-

тивного забарвлення [bl-], [gl-] та [kl-] у словах *bleiben*, *Glaube*, *glücklich*, *klar*.

Матеріал на нейтральну тематику було порівняно із кожною групою промов певної теми: «війна», «культура», «політика» та «економіка». Спочатку нейтральний матеріал порівнювався з промовами усіх чотирьох політиків на певну тему, що дало змогу встановити, використання яких саме фонестем характерне для німецькомовних політиків у темах «війна», «культура», «політика» та «економіка». Це дало змогу створити чотири порівняльні групи: 1. Нейтральний матеріал – Промови на тему «політика»; 2. Нейтральний матеріал – Промови на тему «культура»; 3. Нейтральний матеріал – Промови на тему «економіка»; 4. Нейтральний матеріал – Промови на тему «війна».

Також промови політиків Німеччини та Австрії були порівняні між собою в межах тем «політика», «культура», «економіка» та «війна», щоб детальніше розглянути характер використання фонестем політиками двох країн. Порівняльні групи: 1. Промови на тему «політика» (Німеччина) – Промови на тему «політика» (Австрія); 2. Промови на тему «культура» (Німеччина) – Промови на тему «культура» (Австрія); 3. Промови на тему «економіка» (Німеччина) – Промови на тему «економіка» (Австрія); 4. Промови на тему «війна» (Німеччина) – Промови на тему «війна» (Австрія).

У перших чотирьох порівняльних групах із промовами усіх німецькомовних політиків було отримано наступні результати.

Порівнявши статті на нейтральну тематику та промови на тему «політика», було встановлено, що для даної групи промов характерне використання фонестем [bl-], [br-], [dr-], [fl-], [fr-], [gl-], [gr-], [kl-], [kr-], [pfl-], [pl-], [pr-], [sl-], [sn-], [fr-], [sv-], [spr-], [st-], [str-], [tr-], [tsv-]. Вживання фонестем [gn-], [sk-] та [sp-] не є характерним для промов на тему «політика». Фонестеми [kn-], [kv-] та [fm-] демонструють однакові або майже однакові показники (21–21, 16–17 та 9–8) як в промовах, так і в текстах нейтрального матеріалу, тому не

Таблиця 1

Загальна кількість слововживань та одиниці фонестемної лексики у досліджених публіцистичних текстах

Ім'я політика	Загальна кількість слововживань	Одиниці фонестемної лексики
Ангела Меркель	51 075	2 956
Йоахім Гаук	50 651	2 992
Александр ван дер Беллен	50 894	2 979
Гайнц Фішер	51 032	2 961
Нейтральний матеріал	30 246	1 532

можна остаточно стверджувати, що їх вживання є помітною ознакою у промовах теми «політика». Фонестеми [pfr-] та [spl-] не відіграють жодної ролі в обох групах.

У порівняльній групі «нейтральний матеріал – промови на тему «культура» було встановлено, що використання фонестем [fr-], [gl-], [gr-], [kr-], [pfl-], [l-], [spr-] та [ft-] характерне для промов на тему «культура». Фонестеми [bl-], [br-], [dr-], [fl-], [gn-], [kl-], [kn-], [pl-], [pr-], [sn-], [fr-], [fv-], [sk-], [sp-], [str-], [tr-], [tsv-] переважають у текстах на нейтральну тематику, тому їх вживання не є характерним для промов даної теми. Тенденцію до використання в обох групах виявляють фонестеми [kv-] та [sm-] із однаковими показниками (16–16 та 9–9), тому їх також не можна віднести до особливостей вживання фонестем у промовах теми «культура». Фонестеми [pfr-] та [spl-] не відіграють жодної ролі у впливі на слухача.

Після порівняння матеріалу на нейтральну тематику та промов німецькомовних політиків на тему «економіка», встановлено, які фонестеми є специфічними для політиків у промовах даної теми. Фонестеми [bl-], [br-], [dr-], [fl-], [fr-], [gl-], [gr-], [kr-], [pl-], [pr-], [l-], [sn-], [fr-], [fv-], [sp-], [spr-], [ft-], [str-], [tr-] та [tsv-] як правило, використовуються у виступах німецькомовних політиків з цього приводу. Фонестеми [gn-], [kn-], [sm-], та [sk-] не виявляють специфічних ознак використання в промовах даної теми. Тенденцію до використання в обох групах, що не дозволяє віднести їх до особливостей промов теми «економіка», демонструють фонестеми [kl-], [kv-] та [pfl-] із майже однаковими показниками (78–79, 16–19, та 2–5). Фонестеми [pfr-] та [spl-] не відіграють жодної ролі в обох групах.

У порівняльній групі «нейтральний матеріал – промови на тему «війна»» встановлено, що використання фонестем [bl-], [br-], [fr-], [gr-], [kr-], [pr-], [ft-] та [tsv-] характерне для промов політиків на тему «війна». Фонестеми, [dr-], [fl-], [gn-], [kl-], [kn-], [kv-], [pl-], [l-], [sm-], [sn-], [fr-], [fv-],

[sk-], [sp-], [spr-], [str-], [tr-] переважають у текстах на нейтральну тематику, тому не можна вважати їх використання специфічною ознакою промов даної групи. Фонестеми [gl-] та [pfl-] демонструють однакові або майже однакові показники (25–27 та 2–3) як в промовах, так і в текстах нейтрального матеріалу, тому не можна остаточно стверджувати, що їх вживання є помітною ознакою у промовах теми «війна». Фонестеми [pfr-] та [spl-] не відіграють жодної ролі в обох групах.

Результати дослідження підтверджуються методами квантитативної лінгвістики, а саме значенням критерію X^2 та коефіцієнта взаємної спряженості К. Дані наведені в таблиці 2.

Отже, можна спостерігати, використання яких фонестем характерне для німецькомовних політиків у промовах на тему «війна», «культура», «політика» та «економіка». Промови на тему «політика» виявилися найбільш емоційно-забарвленими, оскільки 21 із 29 наявних фонестем у німецькій мові продемонстрували характерне використання в промовах даної теми.

Проаналізувавши чотири інші порівняльні групи, встановлено, що політики Німеччини використовують набагато більше фонестем та фонестемної лексики в промовах на тему «політика», «культура» та «економіка», ніж їхні колеги з Австрії в промовах на ті самі теми. Німецькі політики кількісно переважають австрійських у використанні майже всіх наявних фонестем.

У промовах на тему «політика» 21 з 29 наявних фонестем демонструє більші показники вживання у політиків Німеччини, тоді як помітною ознакою політиків Австрії є вживання фонестем [dr-], [kl-] та [gl-] у промовах на дану тему. Вживання фонестем [sk-] та [str-] є однаковим у політиків обох країн. З цього можна зробити висновок, що промови політиків Німеччини на тему «політика» є сильніше емоційно-забарвленими, та здійснюють більший вплив на слухача.

У промовах на тему «культура» політики Німеччини частіше використовують фонестеми

Таблиця 2

Статистично значущі критерії X^2

Порівняльні групи	Критерій X^2 та коефіцієнт взаємної спряженості К
Нейтральний матеріал – Промови на тему «політика»	$X^2 = 228,84$; К = 0,093
Нейтральний матеріал – Промови на тему «культура»	$X^2 = 204,81$; К = 0,113
Нейтральний матеріал – Промови на тему «економіка»	$X^2 = 387,02$; К = 0,994
Нейтральний матеріал – Промови на тему «війна»	$X^2 = 243,21$; К = 0,984

X^2 мін $\geq 3,86$ (валідність 95%)

X^2 мін $\geq 6,68$ (валідність 99,9%)

К мін $0 < 1$

[bl-], [br-], [fl-], [fr-], [gl-], [gr-], [kn-], [kr-], [pr-], [pl-], [fn-], [fp-], [fpr-], [ft-], [ftr-], [tr-], [tsv-], тоді як політики Австрії переважають своїх колег у використанні фонестем [dr-], [kv-], [fm-] та [fv-] у промовах даної теми. Фонестеми [gn-], [kl-], [pfl-], [pl-], [fr-] та [sk-] використовуються політиками обох країн в однаковій мірі.

У промовах на тему «економіка» політики Німеччини частіше використовують такі фонестеми, як [br-], [dr-], [fl-], [kl-], [pl-], [pr-], [fl-], [fn-], [fr-], [fv-], [fp-], [fpr-], [ft-], [ftr-] та [tsv-]. Помітною ознакою політиків Австрії у промовах на дану тему є використання фонестем [bl-], [fr-], [gr-], [kr-] та [tr-]. Фонестеми [gl-], [kv-], [pfl-] та [sk-] використовуються політиками обох країн в однаковій мірі.

Порівнявши промови політиків Австрії та Німеччини на тему «війна», можна спостерігати, що всі фонестеми використовуються політиками практично в однаковій мірі. Варто зазначити, що політики Німеччини у незначній мірі кількісно переважають політиків Австрії у вживанні фонестем [fr-] та [gr-] (70–51 та 47–38). Характерними для вживання політиками обох країн є фонестеми [bl-], [br-], [fr-], [gl-], [gr-], [kr-], [pr-], [ft-] та [tsv-]. Якщо подивитися на кількісні показники, то дані фонестеми чітко виділяються на фоні інших та є домінантними у промовах даної теми. Це пов'язано із вживанням загальних для теми «війна» слів *Blut, Blick, Brutalität, brechen, Freiheit, Frieden, glauben, Grund, Grenze, Krieg, Krise, Kraft, Problem, Staat, sterben, Zweck*. Фонестеми [kn-], [kv-], [pfr-], [sk-] та [spl-] не використовуються політиками Німеччини та Австрії у промовах даної теми. Решта 15 фонестем вживаються політиками обох країн в однаковій мірі. З цього можна зробити висновок, що промови політиків Австрії та Німеччини на тему «війна» є однаковими за емоційним забарвленням,

здійснюють однаковий вплив на слухача та формують у нього однакові світоглядні ідеї стосовно теми «війна».

Результати дослідження підтверджуються методами квантитативної лінгвістики, а саме значенням критерію X^2 та коефіцієнта взаємної спряженості K . Дані наведені в таблиці 3.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, порівнявши промови німецькомовних політиків із публіцистичними текстами на нейтральну тематику, встановлено, використання яких фонестем характерне для політиків Німеччини та Австрії у промовах на тему «війна», «культура», «політика» та «економіка». Промови на тему «політика» виявилися найбільш емоційно-забарвленими, оскільки більшість наявних фонестем у німецькій мові, а саме 21 із 29, продемонстрували характерне використання в промовах даної теми. Промови теми економіка також демонструють сильне емоційне забарвлення, а політики Німеччини переважають своїх австрійських колег у використанні фонестем у промовах на дану тематику. Встановлено, що використання фонестем [fr-], [gl-], [gr-], [kr-], [pfl-], [pl-], [fpr-] та [ft-] характерне для промов німецькомовних політиків на тему «культура». Було встановлено, які фонестеми характерні для промов політиків Німеччини, а які для політиків Австрії. Також встановлено, що політики Німеччини кількісно переважають політиків Австрії у використанні фонестем в промовах на тему «політика», «культура» та «економіка», що свідчить про сильніше емоційне забарвлення їхніх промов. Проте, у промовах теми «війна» всі фонестеми використовуються політиками обох країн практично в однаковій мірі, що підтверджує однаковий рівень емоційного забарвлення цих промов. Всі отримані результати дослідження підтвер-

Таблиця 3

Статистично значущі критерії X^2

Порівняльні групи	Критерій X^2 та коефіцієнт взаємної спряженості K
Промови на тему «політика» (Німеччина) – Промови на тему «політика» (Австрія)	$X^2 = 108,37$; $K = 0,077$
Промови на тему «культура» (Німеччина) – Промови на тему «культура» (Австрія)	$X^2 = 69,04$; $K = 0,091$
Промови на тему «економіка» (Німеччина) – Промови на тему «економіка» (Австрія)	$X^2 = 49,42$; $K = 0,039$
Промови на тему «війна» (Німеччина) – Промови на тему «війна» (Австрія)	$X^2 = 63,44$; $K = 0,067$

X^2 мін $\geq 3,86$ (валідність 95%)

X^2 мін $\geq 6,68$ (валідність 99,9%)

K мін $0 < 1$

джуються статистичними методами, а саме значенням критерію X^2 та коефіцієнта взаємної спряженості K .

Перспективою даного дослідження є порівняльний фоносемантичний аналіз публіцистич-

них текстів із іншими видами тексту, наприклад проза, поезія та інші. Також у перспективі доцільним видається дослідження звукосимволічних властивостей фонестем у публіцистиці з урахуванням феміністичного фактору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Левицький В.В. Звуковий символізм: Основні поняття, ідеї, результати. *Мовознавство*. 1993. № 1. С. 16–25.
2. Левицький В.В. Фонетичні зв'язки слів-синонімів і слів антонімів у німецькій мові. *Іноземна філологія*. 1979. №54. С. 67–71.
3. Liberman A. Word origins and how we know them. Oxford University Press. 2005. 312 p.

УДК 811.111'276.6:33(044.4)+378.147:316.77

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.25>

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ДІЛОВИХ ЛИСТІВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ТА ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВИТИ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ЗДІЙСНЮВАТИ ПИСЬМОВУ БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЮ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

PECULIARITIES OF CREATING BUSINESS LETTERS IN ENGLISH AND THE TECHNOLOGY OF TEACHING STUDENTS OF HIGHER EDUCATION IN ECONOMIC SPECIALTIES TO CARRY OUT WRITTEN BUSINESS COMMUNICATION IN ENGLISH

Росенко Л.В.,

orcid.org/0000-0002-6794-0051

старший викладач кафедри філології та перекладу

Київського національного університету технологій та дизайну

Редько С.П.,

orcid.org/0000-0002-2474-5344

старший викладач кафедри філології та перекладу

Київського національного університету технологій та дизайну

Бізнес-комунікація може здійснюватись в усній та письмовій формах, де необхідна належна підготовка для її ефективного здійснення. Слід брати до уваги важливість письмової мовної репрезентації бізнес-листування, адже за його зразками можна робити висновок про фахову компетентність працівника, його особистість та стиль управління. У статті розглядається питання особливостей здійснення письмової бізнес-комунікації англійською мовою, окреслено основні аспекти культури писемного ділового мовлення, що включає загальні вимоги до складання документів, лексичні особливості документів, особливості правопису, морфологічні засоби документів, синтаксис службової документації, рубрикацію. Зазначено важливість навчання здобувачів вищої освіти правильного оформлення ділового листа, дотримуючись норм граматики, пунктуації, стилістики та етики ділового спілкування. Для мови ділових листів характерна суворість викладу, використання спеціальної фразеології та синтаксичних кліше, відмова від експресивних лінгвістичних засобів, оскільки мова бізнес-листування вимагає точності та неможливості неправильної інтерпретації. У статті описано основні аспекти побудови електронного ділового листа англійською мовою, розглядаються основні лексико-стилістичні аспекти письмової бізнес-кореспонденції, де велика увага приділяється особливостям термінології листів, вживанню стандартних фраз-кліше, фразеологічних зворотів. У даному дослідженні проаналізовано основні правила здійснення ділового листування англійською мовою. Наголошується на бажаній довжині ділового листа, особливостей вживання аббревіатур, написання дат, вказівки розмірів, точності написання інформації, де наявні цифри. У статті здійснено спробу детальніше розглянути прийоми навчання здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей здійснювати бізнес-листування англійською мовою. Зазначаються актуальні теми ділових листів, яких здобувачам вищої освіти доцільно навчитись писати, щоб успішно здійснювати письмову бізнес-комунікацію в подальшій роботі. В дослідженні подаються питання для самоперевірки, що можуть бути корисними для оцінки вже написаного ділового листа.

Ключові слова: ділове листування англійською мовою, письмова бізнес-комунікація, листування для бізнесу, письмова бізнес-кореспонденція, мовні засоби листування для бізнесу.